

ธุรกิจ“ ฟางข้าวอัดก้อน” ลงทุนน้อย กำไรงาม

ปัญหาหมอกควันปกคลุมและมลพิษทางอากาศเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในช่วงเดือนมกราคม-พฤษภาคม ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากการเผาทำลายในพื้นที่ป่าและพื้นที่การเกษตร ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการเผาฟางข้าวซึ่งเป็นวัสดุเหลือทิ้งจากกระบวนการทำนามากถึง 50-60 ล้านตันต่อปี เกษตรกรนิยมเผาฟางข้าว หลังการเก็บเกี่ยวข้าวประมาณปลายเดือนมกราคมเป็นต้นไป และไถพรวนดินในช่วงเดือนเมษายนเพื่อเริ่มปลูกข้าวฤดูใหม่ โดยจะหว่านข้าวก่อนเทศกาลสงกรานต์ เมื่อเข้าฤดูฝน ทำให้ต้นข้าวงอกใหม่ประมาณเดือนพฤษภาคมและจะเก็บเกี่ยวข้าวอีกทีต้นเดือนธันวาคมไปจนถึงต้นเดือนมกราคม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร มีเป้าหมายในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับเกษตรกรเกิดความตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น พร้อมนำเสนอทางเลือกในการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผา สร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผา รวมทั้งสร้างต้นแบบในการทำการเกษตรปลอดการเผาเพื่อสนับสนุนการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตรอย่างยั่งยืน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร กรณีศึกษาฟางข้าวปี 2566 ในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสระบุรี ลพบุรี ชัยนาท สุพรรณบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร และปทุมธานี ซึ่งมีปริมาณฟางข้าว รวม 2.48 ล้านตัน ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ รวมถึงช่วยลดต้นทุนทางการเกษตร ตามแนวทาง BCG Model (Bio Circular Green Economy) ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

สร้างมูลค่าเพิ่มจากฟางข้าวอัดก้อน

ทั้งนี้พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่ 8 จังหวัดสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากฟางข้าวในรูปแบบ “ฟางข้าวอัดก้อน” เกษตรกรผู้ปลูกข้าว จ้างอัดก้อนฟางข้าวเพื่อจำหน่าย ร้อยละ 83.17 และเก็บฟางข้าวที่อัดก้อนไว้ใช้ประโยชน์เอง ร้อยละ 16.83 โดยเกษตรกรที่จำหน่ายฟางข้าวอัดก้อนจะมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยรายละ 278.19 บาทต่อไร่ต่อการผลิต กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ให้บริการอัดก้อนฟางข้าว และรับซื้อฟางข้าวอัดก้อนจากเกษตรกร เพื่อจำหน่ายต่อไปให้ผู้บริโภค หรือผู้ประกอบการแปรรูปในพื้นที่ 8 จังหวัด ร้อยละ 61.01 จำหน่ายให้กับผู้ใช้ประโยชน์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 33.83 และภาคใต้ ร้อยละ 5.16

ตลาดฟางข้าวอัดก้อน

ผู้ประกอบการแปรรูป/ผู้รวบรวมฟางข้าว รับซื้อฟางอัดก้อนจากเกษตรกรในพื้นที่ ทั้งในลักษณะเหมาไร่ ราคา 80-150 บาทต่อไร่ หรือจ่ายให้เกษตรกร ตามจำนวนก้อนที่อัดได้ ราคาก้อนละ 5-12 บาทต่อก้อน โดยจำหน่ายไปยังผู้ใช้ประโยชน์โดยตรง หรือผ่านผู้รวบรวมด้วยกันต่อไป

ด้านผู้ซื้อ คือ เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมนำฟางอัดก้อนไปเลี้ยงปศุสัตว์ ใช้ร่วมกับพืชอาหารสัตว์ หรืออาหาร TMR สามารถลดค่าใช้จ่ายค่าอาหารสัตว์ โคนีและกระบือเฉลี่ย 9.95 บาทต่อตัวต่อวัน (ลดลงร้อยละ 36) และโคนมเฉลี่ย 31.91 บาทต่อตัวต่อวัน (ลดลงร้อยละ 78), นำไปเป็นวัสดุคลุมดินทดแทนพลาสติกสำหรับคลุมแปลงปลูกพืชผัก หรือไม้ผล สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,299.55 บาทต่อไร่ต่อรอบการผลิต (ลดลงร้อยละ 51)

นอกจากนี้ บางรายยังนำฟางข้าวไปเป็นอาหารปลาในรูปแบบคอน โดอาหารปลาหรือแซนด์วิชอาหารปลา เพื่อให้เกิดไรแดง หนอนแดง หรือแพลงก์ตอน ช่วยลดค่าใช้จ่ายค่าอาหารปลาสำเร็จรูปได้เฉลี่ย 834.96 บาทต่อบ่อต่อรอบการผลิต (ลดลงร้อยละ 58), นำไปใช้เป็นปุ๋ยหมักในนาข้าวและแปลงผักทดแทนปุ๋ยเคมี สามารถลดค่าใช้จ่ายได้เฉลี่ย 482.28 บาทต่อไร่ต่อรอบการผลิต (ลดลงร้อยละ 70) และหากนำฟางอัดก้อนไปแปรรูปเป็นถุงกระดากใส่ของ กระดาษต้นไม้ย่อยสลายได้ แฝงไข่ ปอกสวมแก้ว ที่รองแก้ว สามารถสร้างรายได้เพิ่มเฉลี่ย 632.44 บาทต่อก้อน นอกจากนี้ ประชาชนจำนวนมากยังนิยมซื้อ “ฟางอัดก้อน” นำไปตกแต่งสถานที่ให้เข้ากับบรรยากาศสไตล์คันทรี่อีกด้วย

“ฟางข้าว” มีประโยชน์มากกว่าที่คิด...หยุดเผาฟางข้าว หันมาผลิตฟางอัดก้อนสร้างรายได้กันดีกว่า...